

Veenendaal, 18 november 2021

Geachte Commissie,

Naar aanleiding van de bij uw Commissie ingediende klachten tegen de door het Platform Zorg voor Leven (hierna: **het 'Platform'**) verspreide boodschap tijdens de 'Week van het Leven', stuur ik u hierbij ons verweer op de klachten.

Het Platform geeft hierna eerst een korte toelichting op haar grondslag, beweegredenen en het door haar jaarlijks georganiseerde evenement 'Week van het Leven'. Vervolgens gaat het Platform in op de door haar geuite boodschap, het toepasselijke kader en de bespreking van de klacht. Conclusie van het Platform is dat haar boodschap niet in strijd is met de Nederlandse Reclame Code (hierna: **'NRC'**) en dat de klachten van klagers daarom niet-ontvankelijk verklaard dan wel afgewezen behoort te worden.

Inleiding

1. Het Platform Zorg voor Leven is een verband van ideële organisaties dat opkomt voor het menselijk leven in alle levensfasen vanaf de conceptie.
2. De uiting van het Platform vond plaats in het kader van de Week van het Leven. Dat is een jaarlijks evenement waarin het Platform vanuit haar doelstellingen en met overtuiging aandacht vraagt voor de beschermwaardigheid van het ongeboren leven en de hulp en ondersteuning die mogelijk is, en beschikbaar moet zijn voor onbedoeld zwangere vrouwen.
3. Het Platform realiseert zich heel goed dat het maatschappelijke gesprek over abortus en betere hulp aan moeder en kind raakt aan diepe menselijke gevoelens en ervaringen. Het Platform is zich dan ook bewust van de gevoeligheid van dit thema. Daarom hecht het Platform er sterk aan om heel zorgvuldig te zijn in haar woordkeuze, en die waar mogelijk aan te laten sluiten bij de realiteit. Dat doet zij om daarmee niemand onheus te bejegenen of te kwetsen. We veroordelen uitdrukkelijk niemand, dus ook niet vrouwen die abortus provocatus hebben ondergaan of die een abortus provocatus overwegen. Sterker nog, het Platform hecht eraan in haar campagne evenwicht te zoeken. Naast een statement waarbij het Platform de vinger legt bij de - in haar ogen onwenselijke - huidige abortuswetgeving en -praktijk, wil het Platform ook wijzen op de noodzaak van betere hulp en ondersteuning, en wijzen op goede initiatieven die er al zijn. Zo is op de website op verschillende plaatsen een verwijzing te vinden naar professionele organisaties die waar nodig begeleiding en hulp kunnen bieden. Daarnaast is dit jaar een aantal van dergelijke initiatieven onder de aandacht gebracht en financieel ondersteund. De uitingen van het Platform zijn dus vanuit de hiervoor beschreven context te zien.

I. De boodschap

4. De door het Platform geuite boodschap luidt (woordelijk) als volgt:

*“Mijn lichaam, mijn keuze?
Bekijk het eens van de andere kant!
Een ongeboren kindje heeft ook een lichaam, maar geen keuze.
Bij vijf weken zwangerschap is er al een hartslag aanwezig.
Abortus maakt hier een einde aan.
Zullen we werk maken van betere hulp aan moeder en kind?
Kijk op weekvanhetleven.nl.”*

5. In de uiting op televisie is deze boodschap door het Platform ondersteund met beeld.¹
6. Kern en doel van deze boodschap is dat er naar de overtuiging van het Platform sprake is van een ontwikkelend menselijk leven dat voor het blote oog verborgen blijft en geen eigen stem heeft. Te vaak wordt het gesprek over abortus volgens het Platform te eenzijdig gevoerd, waarbij de beschermwaardigheid van het kind volgens haar onderbelicht blijft. Met kernachtige zinnen en beelden worden mensen daarom opgeroepen om het eens van de ándere kant te bekijken. Bij iedere zwangerschap ontstaat namelijk een nieuw mensenleven. Kwetsbaar, maar waardevol!
7. Gelet op het aantal abortussen in Nederland en vanuit de overtuiging van het Platform, ziet het Platform zeer graag een daling in het aantal abortussen in Nederland en het liefst helemaal geen abortussen.
8. Het Platform roept daarnaast op om werk te maken van betere hulp die goed is voor zowel de moeder als het kind. Het Platform is van mening dat de hulp aan moeder en kind op dit moment vaak tekortschiet. Daar is veel over te zeggen en het voert te ver om daar in dit verweer uitputtend op in te gaan. Wanneer uw Commissie hier echter een nadere onderbouwing van wenst, dan hoort het Platform dat graag. Voor dit verweer gaat het Platform slechts in op de in de wet en het bijbehorende besluit opgenomen eis dat onbedoeld zwangere vrouwen die een abortus overwegen geïnformeerd moeten worden over andere oplossingen voor hun noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap. De Memorie van Toelichting bij de Wet afbreking zwangerschap (hierna: ‘Wafz’) merkt daarover op dat ‘(...) in het bijzonder zal moeten vaststaan dat passende hulp en voorlichting aan de vrouw is gegeven over alternatieven voor een eventuele abortus provocatus en dat de besluitvorming niet alleen weloverwogen is maar zich ook in vrijwilligheid voltrekt.’² Als nadere toelichting op het begrip ‘verantwoorde voorlichting’ merkte de regering destijds op dat dit ‘(...) het verschaffen van passende informatie aan de vrouw met betrekking tot mogelijke oplossing van haar problemen en het geven van een passend antwoord op de vragen die bij haar bestaan op grond van de gegevens of reeds aanwezige informatie ten einde haar in staat te stellen haar oordeel zorgvuldig te vormen of opnieuw te toetsen’ inhoudt.³ Ook de Wet op de Geneeskundige Behandelovereenkomst (WGBO) regelt het recht op duidelijke informatie voor de zorgvrager over een behandeling, de gevolgen en risico’s daarvan en de alternatieven voor de

¹ Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=n2-3wkv9bDY&t=22s>.

² Kamerstukken II 1978/79, 15 475, nrs. 1-4, p. 10.

³ Kamerstukken I 1980/81, 15 475, nr. 59b, p. 13 en 14.

behandeling. Van deze informatieplicht mag volgens deze wet alleen worden afgeweken als het geven van bepaalde informatie ernstig nadeel voor de zorgvrager zal opleveren. In de praktijk wordt echter een ander beeld zichtbaar. Uit de meest recente Evaluatie Wet afbreking zwangerschap blijkt dat alternatieven door de abortuskliniek lang niet altijd worden besproken.⁴ Dat is niet nieuw, want dat bleek ook al uit eerdere onderzoeken. Het Platform vindt het belangrijk dat vrouwen altijd geïnformeerd worden over alternatieven voor abortus. De beslissing over een zwangerschap gaat namelijk niet alleen over het leven van een onbedoeld zwangere vrouw, maar ook over dat van een ongeboren kindje. In de toelichting op de Wafz staat niet voor niets: 'Wij zien daarbij de afbreking van ongeboren menselijk leven als een zo ernstige en ingrijpende maatregel, dat ze alleen kan worden aanvaard, indien de nood van de vrouw haar onontkoombaar maakt. Dit uitgangspunt brengt met zich mee, dat de arts, de vrouw en zij die verder bij de voorbereiding van een beslissing omtrent zwangerschapsafbreking mochten worden betrokken, ieder voor zich, met de grootst mogelijke zorgvuldigheid zullen moeten handelen in het besef van de zware verantwoordelijkheid tegenover ongeboren menselijk leven en van de gevolgen voor de vrouw en de haren.'⁵ Door het niet standaard informeren over de alternatieven wordt de vrouw essentiële informatie onthouden op basis waarvan zij tot een weloverwogen, geïnformeerde keuze kan komen of waaraan zij een al gemaakte keuze kan spiegelen. Dat is uiteindelijk een aantasting van haar autonomie. Vandaar de oproep om werk te maken van betere hulp aan moeder en kind.

9. Anders dan in de klacht wordt gesuggereerd (waarover hierna meer), wordt in deze uiting niets gezegd over het al dan niet mogen uitvoeren van (de handeling) abortus door c.q. voor een ongewenst zwangere. Tegelijkertijd is het Platform altijd open over haar afwijzende visie op de abortuswetgeving en -praktijk. De boodschap beperkt zich tot een feitelijke weergave en gaat vervolgens uitsluitend in op de wenselijkheid van betere hulp voor moeder en kind. Dat is de kern van de uiting en dat strookt met de positieve wijze waarop het Platform in de Week van het Leven aandacht wil vragen voor de hulp die mogelijk en nodig is voor onbedoeld zwangere vrouwen.

II. Kader

10. Op grond van artikel 2 NRC dient de boodschap van het Platform '(...) in overeenstemming te zijn met de wet, de waarheid, de goede smaak en het fatsoen.' Dat is een open norm, die inkleuring behoeft door uw Commissie. Gelet op het karakter van de uiting en de vrijheid die het Platform daarbij geniet kan niet snel sprake zijn van een uiting die deze open norm overschrijdt. Het Platform wijst daarvoor op het volgende.
11. Het Platform heeft hiervoor al verwoord dat zij beseft dat het maatschappelijke gesprek over abortus en betere hulp aan moeder en kind raakt aan diepe menselijke gevoelens en ervaringen. Die boodschap wordt door anderen niet altijd als prettig ervaren, hoewel het Platform gelukkig ook veel steun ontvangt op zowel haar werk als haar uitingen. Dat blijkt onder meer uit de vele giftgevers die de campagne financieel mogelijk hebben gemaakt. Het is de overtuiging van het Platform dat het maatschappelijke gesprek over de verdrietige realiteit die vaak achter een abortus schuilgaat voor moeder en kind gevoerd moet worden,

⁴ [Tweede evaluatie Wet afbreking zwangerschap | Rapport | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/26/tweede-evaluatie-wet-afbreking-zwangerschap)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/26/tweede-evaluatie-wet-afbreking-zwangerschap>

⁵ https://repositorij.overheid.nl/frbr/sgd/19781979/0000179729/1/pdf/SGD_19781979_0005580.pdf

juist ook om aandacht te vragen voor de moeilijke situatie waarin zich jaarlijks rond de 30.000 vrouwen in Nederland bevinden.⁶ Om deze overtuiging uit te dragen en dit maatschappelijke doel na te streven doet het Platform een beroep op de vrijheid van meningsuiting die dit recht beschermt en waarborgt. Bij de beoordeling van dergelijke uitingen en in het licht van de vrijheid van meningsuiting dient uw Commissie de nodige terughoudendheid te betrachten. Dit zou er volgens het Platform toe moeten leiden dat de klagers niet-ontvankelijk verklaard dienen te worden dan wel dat de klacht afgewezen moet worden. Het Platform dient in staat te zijn en te blijven haar visie, gebaseerd op haar overtuiging, te blijven vermelden en te blijven delen, mede in het licht van het maatschappelijk debat.

12. Onder dit recht van vrijheid van meningsuiting vallen niet alleen die uitingen die door anderen als ‘prettig’ en ‘aansprekend’ worden ervaren, maar ook de uitingen die anderen aan het denken zetten en/of als indringend worden ervaren en (daardoor) sterke gevoelens oproepen.⁷ Het enkele gegeven dat een boodschap niet als prettig of aansprekend wordt ervaren, maakt dus niet dat deze niet in het publieke domein verspreid zou mogen worden.⁸ Er moet in het maatschappelijke debat vrijheid zijn om denkbeelden uit te dragen waar niet iedereen het mee eens is. Dat geldt voor het Platform temeer omdat zij een ideëel doel nastreeft met haar uiting en daarbij haar woorden en ondersteunende beelden zorgvuldig kiest. De normen van de goede smaak en het fatsoen neemt het Platform daarbij dus steeds in acht.

13. Voor wat betreft de norm dat de uiting niet in strijd mag zijn met de wet wijst het Platform op drie aspecten.

- I. Het Platform stelt voorop dat het – mede in het licht van de vrijheid van meningsuiting – een ieder vrijstaat om een boodschap uit te dragen die (op dat moment) nog niet in wetgeving is vertaald of een maatschappelijk gesprek over de moraliteit daarvan te voeren. Datzelfde geldt voor een boodschap die aanstuurt op het aanpassen van wetgeving. Het staat burgers in het algemeen en politici in het bijzonder vrij om de invoering daarvan of een gesprek daarover na te streven. Dat is slechts anders wanneer degene die zijn of haar vrijheid van meningsuiting met dat doel gebruikt grondrechten van anderen beknod of ontzegt.
- II. Tweede aspect is dat het wettelijk uitgangspunt nog steeds is dat het uitvoeren van abortus geen ‘recht’ is, maar dat een uitzondering is gemaakt op de strafbaarheid daarvan indien en voor zover er sprake is van een ‘noodsituatie’ die abortus onontkoombaar maakt (vgl. artikel 5 lid 1 Wafz) en er voldaan is aan de zorgvuldigheidseisen. Dat wat in de volksmond wordt aangeduid als een verworven

⁶ [Jaarrapportage 2019 Wet afbreking zwangerschap \(Wafz\) | Rapport | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igi.nl\)](https://www.igi.nl/publicaties/rapporten/2021/03/29/jaarrapportage-wafz-2019) (<https://www.igi.nl/publicaties/rapporten/2021/03/29/jaarrapportage-wafz-2019>)

⁷ Vgl. het standaardarrest *Handyside v. The United Kingdom* van het EHRM (EHRM 7 december 1976, 5493/72) r.o. 49: “(...) *Freedom of expression constitutes one of the essential foundations of such a society, one of the basic conditions for its progress and for the development of every man. Subject to paragraph 2 of Article 10 (art. 10-2), it is applicable not only to "information" or "ideas" that are favourably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State or any sector of the population. (...)*”

⁸ Dit is ook de gangbare en heersende lijn van uw Commissie daar waar het allerlei thema’s van reclame betreft. Specifiek gemaakt voor het onderwerp abortus verwijst het Platform bijvoorbeeld naar de uitspraken in de dossiernummers 2021/00107/A en 2021/00107/B van 20 april 2021 waar uw Commissie o.a. oordeelde: “*Uit het geheel van de uiting zal de gemiddelde passant begrijpen dat verweerder geen voorstander is van abortus. Het staat verweerder op zichzelf vrij om in een reclame-uiting de aandacht te vestigen op haar bestaan en/of haar gedachtegoed. De wijze waarop dat in dit geval gebeurt, leidt niet tot het oordeel dat de reclame ontoelaatbaar is, ook al zal de abri-ffiche over een gevoelig onderwerp als abortus, verbeeld door de kleurenfoto van een embryo met daarbij “6 wk”, als indringend kunnen worden ervaren. (...)*”

recht is dus niet als een recht geformuleerd, maar als een uitzondering op een strafrechtelijk norm. Dat het criterium 'noodsituatie' in de praktijk zeer ruim wordt uitgelegd laat het voorgaande onverlet. Tegen deze regel verzet het Platform zich in deze boodschap niet, hoewel zij er geen enkel geheim van maakt dat deze regel wat haar betreft aangepast behoort te worden.

III. Derde aspect is dat op grond van de Wet Afbreking Zwangerschap sprake is van een expliciete verplichting voor de arts tot het verstrekken van verantwoorde voorlichting over '(...) *andere oplossingen van haar noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap*' (vgl. artikel 5 lid 2 Wafz). Anders geformuleerd: het is de wettelijke plicht van de arts om met de onbedoeld zwangere voorafgaand aan het uitvoeren van abortus te spreken over alternatieven daarvoor, zoals het verlenen van (betere) hulp aan moeder en kind. Juist bij deze wettelijke plicht sluit de boodschap van het Platform zich aan, uit bewogenheid met onbedoeld zwangere moeders en het ongebooren leven.

14. Voor wat betreft de norm dat de uiting niet in strijd mag zijn met 'de waarheid' (artikel 2 NRC), niet mag leiden tot verwarring (artikel 5 NRC) en/of niet misleidend mag zijn (artikel 8 NRC) geldt het volgende.

15. De stelling dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag is vaker bekritiseerd. Eerder is het Platform verweten dat zij een andere berekeningswijze hanteert, namelijk vanaf het moment van conceptie in plaats van vanaf het aantal dagen na de laatste dag van de menstruatie van de vrouw (vgl. RCC Dossier 2017 00867). Hoewel het Platform (nog steeds) van mening is dat haar berekeningswijze evenzo juist is (zie bijvoorbeeld de wijze van berekening in het bij het volgende punt genoemde handboek) en niet hoeft te leiden tot verwarring bij het publiek, heeft zij in haar boodschap van dit jaar aangesloten bij de volgens uw Commissie 'gangbare' berekenwijze van de periode van 'zwangerschap'. Dat wordt ook expliciet in de boodschap vermeld.⁹

16. De stelling dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag, is een gangbaar wetenschappelijk uitgangspunt. Het Platform wijst bijvoorbeeld op het gezaghebbende werk Larsen's human embryology: "*The heart is the first functioning organ in humans. It begins beating rhythmically as early as day 22 and pumps blood by days 24 to 25*".¹⁰ Net als het Platform in 2017 heeft gedaan, wordt hier gerekend vanuit de ontwikkeling van een ongebooren kind vanaf conceptie, oftewel de bevruchting. Wanneer de duur van de zwangerschap wordt uitgedrukt in de duur van tijd die verstreken is sinds de eerste dag van de laatste menstruatie, dient hier ongeveer twee weken bij opgeteld te worden. Een gemiddelde menstratiecyclus duurt 28 dagen met de eisprong ongeveer 14 dagen na de eerste dag van de laatste menstruatie¹¹. De eicel kan tot maximaal 24 uur na de eisprong bevrucht worden¹². De stelling dat na 5 weken zwangerschap sprake is van een hartslag is dus wetenschappelijk als gangbaar aanvaard en onderbouwd.

⁹ "Bij vijf weken zwangerschap is er al een hartslag aanwezig."

¹⁰ Schoenwolf, G. C., Bleyl, S. B., Brauer, P. R., & Francis-West, P. H. (2000). Larsen's human embryology, p. 339, (Fourth edition). Elsevier.

¹¹ Schoenwolf, G. C., Bleyl, S. B., Brauer, P. R., & Francis-West, P. H. (2000). Larsen's human embryology, p. 28, 29, 35, (Fourth edition). Elsevier;

Reed, B.G., & Carr B. R. (2015, updated 2018). The Normal Menstrual Cycle and the Control of Ovulation. In: Feingold, K.R., Anawalt, B., Boyce, A., et al., editors. Endotext [Internet]. South Dartmouth (MA): MDText.com, Inc.; 2000-. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK279054/>

¹² Schoenwolf, G. C., Bleyl, S. B., Brauer, P. R., & Francis-West, P. H. (2000). Larsen's human embryology, p. 37, (Fourth edition). Elsevier;

III. Bespreking en weerlegging van de klacht

17. De strekking van de klacht van Klager 1 in haar e-mail d.d. 6 november 2021 was dat (i) er een standpunt ingenomen wordt tegen abortus, dat dit (ii) een verworven recht is in Nederland en dat dit (iii) een privékwestie is voor vrouwen waarover zij niet geconfronteerd zouden moeten worden anders dan in lijn met de wet. In haar toelichting op de klacht heeft Klager 1 in haar e-mail d.d. 9 november 2021 nader toegelicht dat zij zich voor haar klacht uitsluitend baseert op artikel 2 NRC.

18. Het Platform is het met de stellingen en de klacht van Klager 1 niet eens, en bespreekt en weerlegt dat hierna, met inachtneming van al het voorgaande dat het Platform aanstipte.

Niet in strijd met de wet

19. Het Platform verhuult niet haar standpunt over abortus. Die vrijheid is er gelukkig. Het Platform mag opkomen voor het ongeboren leven en pleiten voor betere hulp aan onbedoeld zwangere vrouwen.

20. Overigens blijkt uit het kader hiervoor dat het streven naar een beperking van het recht op abortus op zichzelf bezien niet in strijd is met de NRC. De verwijzing naar 'de wet' in artikel 2 NRC dient immers niet zo uitgelegd te worden dat ideële uitingen waarin een denkbeeld wordt gepropageerd dat anders is dan de heersende opvatting of wetgeving niet toegestaan zou zijn. Immers is een maatschappelijk gesprek over de regels in dit land dan uitgesloten en kunnen dan geen boodschappen van bijvoorbeeld politieke partijen of andere ideële organisaties meer worden vertoond wanneer deze een wijziging van de geldende wetgeving beogen.

21. Klager 1 zegt nog dat het standpunt van het Platform tegen de wet is omdat abortus legaal is. Hierboven bij het kader gaf het Platform al aan hoe het wettelijk systeem is en welke nuance er te maken is als het gaat om het woord 'legaal'. De door het Platform gehuldigde opvattingen en overtuigingen zijn opvattingen en overtuigingen die zij mag huldigen en mag uitdragen in een pluriforme samenleving en in een rechtsstaat (met o.a. de vrijheid van meningsuiting). Bovendien is er in het recht gelukkig ook aandacht en zorg voor het ongeboren leven en het Platform komt voor dat leven op. Net als voor moeders.

22. Daarnaast deelt het Platform de opmerking van Klager 1 niet dat een kind tot uiterlijk 24 weken nog niet levensvatbaar is. Het voert te ver om hier tot in detail op in te gaan. Kort gezegd geldt dat er wereldwijd kinderen worden geboren vóór 24 weken die ook overleven. Dat maakt volgens het Platform dat de 24 wekengrens inhoudelijk niet meer te verdedigen is. Temeer omdat Nederland het enige land binnen de Europese Unie is met zo'n ruime abortusgrens. Ook kan niet worden gezegd dat het kind voor de 24 weken nog geen op zichzelf staande entiteit is: bij iedere zwangerschap ontstaat een uniek menselijk leven, met bijvoorbeeld een eigen uniek DNA dat anders is dan het DNA van de moeder.

23. De kern van de boodschap is dat het Platform aandringt op betere zorg voor moeder en kind. Dat is geen standpunt in strijd met de wet. Uit het kader hiervoor blijkt dat het Platform daarmee zelfs appelleert aan een op dit moment al bestaande wettelijke plicht om met vrouwen te spreken over andere oplossingen van haar noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap (vgl. artikel 5 lid 2 aanhef onder b Wafz). Dat is dus niet in strijd met de NRC.

24. In haar toelichting wijdt Klager 1 een alinea aan '(...) gangbare theorieën over het vertellen van verhalen.' De relevantie daarvan ontgaat het Platform. Het spreekt voor zich dat het Platform een moreel appel doet op het publiek dat kennisneemt van de boodschap om (met het Platform) werk te maken van betere zorg voor moeder en kind. Daarin richt het Platform zich (juist) niet op 'iedereen die tegen abortus is', maar op eenieder die met haar van mening is dat onbedoeld zwangere vrouwen en ongeboren leven recht hebben op goede zorg, zoals dat ook in de wet is vastgelegd. Klager 1 creëert daarin dus een tegenstelling die het Platform juist wil voorkomen.

Goede smaak en fatsoen

25. Tot slot stelt Klager 1 dat de boodschap in strijd zou zijn met de NRC omdat deze *primetime* wordt uitgezonden en 'vrouwen overrompelt.' Het Platform begrijpt uit de klacht van Klager 1 dat vrouwen daarmee volgens haar niet geconfronteerd mogen worden. Dat uitgangspunt deelt het Platform niet en is ook niet beschermd in de NRC.

26. Het Platform beseft dat het onderwerp abortus precair is en voor onbedoeld zwangere vrouwen en vrouwen die een abortus overwegen of hebben gehad gepaard gaat met veel kwetsbaarheid. Daarin zijn Klager 1 en het Platform het vermoedelijk met elkaar eens. Het verhoudt zich echter (in de eerste plaats) niet tot de oprechte zorg die het Platform heeft voor onbedoeld zwangeren én het ongeboren leven om het maatschappelijke gesprek daarover zoveel als mogelijk weg te stoppen, in plaats van dit openlijk aan te kaarten en te bespreken. Na het eerste – dus na de oprechte zorg – komt voor het Platform dat zich dit niet verhoudt tot het recht van de vrijheid van meningsuiting, waarbij ook boodschappen worden gedeeld die als onprettig worden ervaren. Er bestaat geen recht op het uitsluitend mogen zien van uitingen die een kijker als plezierig en aansluitend op zijn of haar belevingswereld ervaart. Het Platform plaatst dit bewust in deze volgorde omdat zij de verbinding zoekt, in plaats van het propageren van rechten en vrijheden.

[specifiek voor klacht Klager 2:]

27. De strekking van de klacht van Klager 2 in haar e-mail d.d. 6 november 2021 was dat (i) er opgeroepen wordt geen abortus uit te voeren, dat er (ii) iets vaags gezegd wordt over een levend wezen en (iii) de boodschap een medische handeling ontraadt. In haar e-mail d.d. 10 november 2021 heeft Klager 2 haar klacht nader toegelicht en daaraan (voor zover van belang) nog toegevoegd dat sprake zou zijn van (iv) gedecontextualiseerd beeldgebruik.

28. Het Platform is het met de stellingen en de klacht van Klager 2 niet eens, en bespreekt en weerlegt dat hierna, met inachtneming van al het voorgaande dat het Platform aanstipte.

Klachtonderdelen buiten de boodschap

29. Het Platform stelt voorop dat Klager 2 veel zaken in haar klacht betreft die geen onderdeel vormen van de boodschap en die dus geen onderdeel vormen van de bevoegdheid van uw Commissie. Zij stelt weliswaar in de toelichting dat haar klacht daarop geen betrekking heeft, maar onderbouwt haar klacht vervolgens wel met die informatie. Dat is niet juist. Daarop heeft de NRC immers geen betrekking.

30. Dat gaat specifiek om de volgende informatie die Klager 2 (selectief) van het internet heeft gehaald en die zij ten onrechte in haar klacht betreft:

- I. *“De formulering dat ‘individueel leven’ begint met de conceptie is misleidend. (...)”* Dit klachtonderdeel ziet niet op de door het Platform uitgedragen boodschap; daarin komen begrippen als ‘individueel leven’ niet aan de orde. Het gehele subonderdeel van de toelichting onder ‘a) Ten onrechte gesuggereerde wetenschappelijke consensus’ kan dus geen onderdeel vormen van de klacht en/of de beoordeling van uw Commissie;
- II. *“Er wordt in de reclame beeld getoond van een vrucht waarbij wordt gezegd dat het hartje klopt na 3 weken / alle organen van ‘het kindje’ compleet zijn na 10 weken.’* Anders dan Klager 2 stelt is dit geen onderdeel van de boodschap die het Platform uitdraagt. Daarin wordt niets vermeld over een hartslag na drie weken of over organen die ontwikkeld zijn na tien weken. Evenmin wordt in de boodschap aansluiting gezocht bij een alternatieve berekenwijze (vanaf de conceptie) zoals Klager 2 stelt. De boodschap vermeldt uitsluitend het feit dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag, waarbij het Platform bewust aansluit bij de ‘gangbare’ berekenwijze. Dat is dus een feitelijke en juiste weergave, maar juist daarover klaagt Klager 2 niet. Het gehele subonderdeel van de toelichting onder ‘b) Suggestieve Terminologie’ kan dus geen onderdeel vormen van de klacht en/of de beoordeling van uw Commissie.

31. Op deze onderdelen van haar klacht dient Klager 2 dus (in ieder geval) niet-ontvankelijk verklaard te worden. Op de resterende onderdelen van de klacht gaat het Platform hierna nader in.

Oproep om geen abortus uit te voeren?

32. Wat het Platform stelt, is dat het afwijzen van abortus toegestaan is binnen alle wettelijke kaders en regels.

33. Overigens blijkt uit het kader hiervoor dat het streven naar een beperking van het recht op (of het uitvoeren van) abortus op zichzelf bezien niet in strijd zou zijn met de NRC. De verwijzing naar ‘de wet’ in artikel 2 NRC dient immers niet zo uitgelegd te worden dat ideële uitingen waarin een denkbeeld wordt gepropageerd dat anders is dan de heersende opvatting of wetgeving niet toegestaan zou zijn. Immers is een maatschappelijk gesprek over de regels in dit land dan uitgesloten en kunnen dan geen boodschappen van bijvoorbeeld politieke partijen of andere ideële organisaties meer worden vertoond wanneer deze een wijziging van de geldende wetgeving beogen.

34. Het Platform meent dat het haar op grond van de vrijheid van meningsuiting dus vrijstaat om een standpunt in te nemen tegen (het uitvoeren van) abortus en vóór goede zorg voor de onbedoeld zwangere moeder en het ongeboren leven. De kern van de boodschap waar nu een klacht tegen is ingediend, is dat het Platform aandringt op betere zorg voor moeder en kind. Uit het kader hiervoor blijkt dat het Platform daarmee zelfs appelleert aan een op dit moment al bestaande wettelijke plicht om met vrouwen te spreken over andere oplossingen van haar noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap (vgl. artikel 5 lid 2 aanhef onder b Wafz). Dat is dus niet in strijd met de NRC en maakt de klacht ongegrond.

Hartslag & levend wezen

35. Klager 2 stelt verder dat er 'iets vaags gezegd wordt over een hartslag en dus een levend wezen.' Onduidelijk is wat op dit punt nu precies de klacht van Klager 2 is omdat zij dit niet nader motiveert. Weliswaar noemt Klager 2 in haar toelichting d.d. 10 november 2021 een aantal zaken die staan vermeld op de website van het Platform, maar daarvoor leent de klacht zich niet. Het Platform doet hierna een poging om de klacht in relatie te brengen tot de NRC. Indien en voor zover de Commissie de klachten anders interpreteert behoudt het Platform zich het recht voor daarop nader te reageren.
36. Indien en voor zover Klager 2 heeft bedoeld te klagen over het feit dat het Platform benoemt dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag, dan is dat een feitelijke weergave die wetenschappelijk is onderbouwd. Dat blijkt duidelijk uit het kader dat het Platform hiervoor schetste. Niet valt in te zien waarom het Platform dergelijke feiten onbenoemd zou moeten laten, hoewel het Platform beseft dat de consequentie dat deze hartslag door een abortus stopt heftig en confronterend is. Echter, juist daarom vraagt het Platform aandacht voor betere zorg voor moeder en kind.
37. Voor zover Klager 2 heeft bedoeld te klagen over de berekenwijze van de duur van de zwangerschap is dat (ook) niet juist. Hiervoor lichtte het Platform al toe dat zij – na de uitspraak van uw Commissie in 2017 – haar boodschap bewust heeft ingericht volgens de 'gangbare' berekenwijze. Anders dan Klager 2 stelt is dus (ook) geen sprake een 'metaforische suggestie', maar van een feitelijke weergave. Kennelijk onderschrijft de klager ook dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag. Van 'misleiding' is dan dus geen sprake: dat blijkt uit de eerdere uitspraak van uw Commissie.
38. Dit onderdeel van de boodschap is dus niet in strijd met de NRC, zodat de klacht ongegrond moet worden verklaard.

Geen ontraden van een medische behandeling

39. In haar toelichting op de klacht vermeldt Klager 2 dat er sleutelwoorden zijn gebruikt als 'nieuw leven' en '10 weken'. Dat is niet juist. Het Platform heeft de boodschap beperkt tot de feitelijke weergave dat na vijf weken zwangerschap sprake is van een hartslag en dat deze eindigt wanneer abortus wordt uitgevoerd. Dat is een – schokkende – feitelijke weergave.
40. In het vervolg van de toelichting stelt de klager dat het Platform onbedoeld zwangere vrouwen daarmee 'advies' geeft over het al dan niet ondergaan van abortus. Dat is niet juist. Hoewel het Platform geen geheim maakt van haar afwijzende standpunt over abortus, is dat niet wat zij in de boodschap ventileert.
41. Overigens blijkt uit het voorgaande dat de informatie die het Platform daarbij deelt niet incompleet, suggestief of onjuist is. Enige onderbouwing daarvoor ontbreekt.
42. De boodschap van het Platform is dus niet in strijd met het NRC, zodat de klacht ongegrond moet worden verklaard.
43. Het Platform beklemtoont voorts dat er geen sprake is van gedecontextualiseerd beeldgebruik. De beelden die tijdens de campagne zijn gebruikt zijn correct, waarheidsgetrouw en medisch accuraat. Alle getoonde beelden zijn van een kindje jonger dan

24 weken zwangerschap. Abortus mag in Nederland tot 24 weken. Natuurlijk zijn de betreffende beelden uitvergroet, net zoals in biologieboeken. Zij tonen de werkelijkheid: een waardevol en groeiend mensje.

[specifiek voor klacht Klager 3]

44. Klager 3 gaf in haar bericht van 8 november de beknopte omschrijving van haar klacht naar aanleiding van hetgeen zij hoorde op radiozender NPO 3FM. Volgens Klager 3 is de reclame misleidend en omvat het verkeerde informatie. Zo zou er in de reclame worden gemeld over een kindje van 5 weken waarvan het hartje klopt. Klager 3 geeft aan dat het hartje niet bij 5 weken klopt, maar na 6,5 week. Ook vindt zij het erg misleidend om een embryo een kindje te noemen of een mens.
45. Uw Commissie verzocht Klager 3 op 9 november om haar klacht ten aanzien van het moment waarop het hartje gaat kloppen te onderbouwen met bewijsstukken. Op 10 november reageerde Klager 3 met een korte toelichting. Deze is wat het Platform betreft geen deugdelijke onderbouwing van het verwijt dat zij het Platform maakt. Zij verknoopt hierbij volgens het Platform een aantal zaken die niet direct met elkaar in verband staan: de wettelijke bedenkttermijn, de mogelijkheid tot een zogenaamde 'overtijdbehandeling' tot 6 weken en 2 dagen zwangerschap en het ontstaan van een hartslag. De veronderstelde onderlinge relatie hiertussen bestaat echter niet. Bovendien is het echoscopisch kunnen wáárnemen van een hartslag niet hetzelfde als het daadwerkelijk ontstaan van een hartslag. Nu Klager 3 haar klacht niet nader heeft onderbouwd en het Platform hierboven al – met verwijzing naar literatuur en de stand van de wetenschap – heeft uitgelegd dat het feitelijk juist is wat in het spotje is verwoord, kan de klacht van Klager 3 niet slagen en dient zij niet-ontvankelijk verklaard te worden. Het Platform verwijst daarbij ook naar artikel 7 van het reglement van uw Commissie, waar staat dat klachten die niet gemotiveerd zijn of waarbij de vereiste stukken niet of niet compleet worden aangeleverd als niet-ontvankelijk worden geregistreerd. Dat had hier ook moeten gebeuren.
46. Het Platform is het met de stellingen en de klacht van Klager 3 niet eens en bespreekt en weerlegt dat hierna, met inachtneming van al het voorgaande dat het Platform aanstipte.
47. Klager 3 maakt in haar klacht niet duidelijk op welk artikel uit de NRC zij haar klacht baseert. Zij volstaat met de stelling dat de reclame misleidend zou zijn. Artikel 8 NRC gaat over misleidende reclame. Bij de beoordeling of reclame misleidend is moet mede worden gelet op al haar kenmerken en omstandigheden, de feitelijke context, de beperkingen van het communicatiemedium en het publiek waarvoor zij is bestemd. Gelet op dit toetsingskader stelt het Platform dat er geen sprake is van misleidende reclame. Hierboven in het verweer heeft het Platform al de nodige feiten en omstandigheden met wetenschappelijke onderbouwing gegeven. Daar komt nog bij dat het communicatiemedium van een radiospotje ook beperkingen kent. Er is geen tijd om een complete wetenschappelijke verhandeling te geven. De informatie die in het radiospotje is gemeld is feitelijk juist. Er is geen sprake van onjuiste informatie.
48. Daar waar het gaat om de klacht van Klager 3 dat het erg misleidend zou zijn om een embryo een kindje te noemen of een mens, merkt het Platform op dat dit een mening c.q. overtuiging is van Klager 3. Het Platform ziet dit anders. En zij staat daar niet alleen in. Het valt het Platform

op dat mensen rond het thema 'abortus' vaak verhullend taalgebruik gebruiken. Ze hebben het dan over een vruchtje, het vruchtblaasje, klompjes cellen, zwangerschapsweefsel of simpelweg over 'het'. Het Platform vraagt zich af waarom er niet, zoals verloskundigen en moeders in blijde verwachting dat doen, een objectief beeld wordt gegeven over de status van het ongeboren leven. Zij hebben het vaak gewoon over 'het kind' of 'de baby'. Het Platform wil ongeboren kinderen hun menselijkheid juist niet ontnemen met taalgebruik. In Nederland en daarbuiten zijn organisaties en mensen die hier ook zo over denken. Het Platform mag deze overtuiging huldigen en ook delen met anderen. Hierbij is geen sprake van misleiding. Ook dit deel van de klacht dient daarom verworpen te worden.

49. Indien en voor zover Klager 3 toch doelde op een andere bepaling uit de NRC, dan behoudt het Platform zich alle rechten voor om daar op een later moment nog op te reageren. Het Platform wenst dit dan tijdig voorafgaand aan de mondelinge behandeling van de klacht te vernemen zodat zij zich goed en zorgvuldig kan voorbereiden.
50. Klager 3 breidde haar klacht in feite nog uit door aan te geven dat het radiospotje van het Platform zou suggereren dat er geen goede hulp vindbaar is. Maar in de onderbouwing daarvan verwijst Klager 3 naar de website van de Week van het Leven en geeft zij daarover aan: *"De sites geven absoluut geen eerlijke informatie over de optie abortus (...)".* Klager 3 dient niet-ontvankelijk verklaard te worden voor dit deel van haar klacht dan wel moet dit deel van de klacht worden afgewezen. Uw Commissie gaat niet over wat er wel/niet op een website staat vermeld. Een dergelijke mening van Klager 3 valt niet binnen het toepassingsbereik van de NRC. Het gaat bij uw Commissie puur over hetgeen Klager 3 heeft gehoord op de radio. Daarvan is hiervoor gemotiveerd toegelicht dat er niet in strijd is gehandeld met de NRC.

IV. Ten onrechte spoedeisende behandeling

51. Het Platform maakt bezwaar tegen de spoedeisende behandeling van deze klachten. In de brief van 11 november 2021 die het Platform van uw Commissie ontving, stond het volgende: *"Wij hebben de klachten met spoed in behandeling genomen."* De brief werd verstuurd door *"Secretariaat Stichting Reclame Code."* Dit is in strijd met de eigen reglementen van uw Commissie. Verder acht het Platform dit ook onnodig, ongebruikelijk en wekt het toch wel enigszins de schijn van vooringenomenheid. Het Platform werkt dit verder uit.
52. In Hoofdstuk 2 van het reglement staat beschreven hoe de klachtenprocedure verloopt. Artikel 8 lid 1 van het reglement bepaalt dan: *"De voorzitter kan, al dan niet op verzoek van partijen, bepalen dat een klacht binnen 14 dagen door de Commissie op een zitting als bedoeld in artikel 14 lid 1 behandeld wordt, indien de klacht naar zijn mening een spoedeisend karakter heeft."* Het Platform merkt daarover het volgende op:
 - I. Allereerst stelt het Platform vast dat er door partijen niet is verzocht om een spoedeisende behandeling. Als partijen daar niet om verzoeken, dan ontbreekt in principe het spoedeisend karakter. In ieder geval is de drempel dan hoger wil een voorzitter alsnog zelfstandig een spoedeisend belang aannemen;
 - II. In de tweede plaats stelt het Platform vast dat er hier geen sprake is van een bepaling van de voorzitter dat de klachten vanwege een spoedeisend karakter snel behandeld moeten worden. De brief heeft het immers over *"wij"* als meervoud en dit wijst op uw Commissie en de brief is ondertekend door het Secretariaat;

III. In de derde plaats stelt het Platform vast dat er geen enkele onderbouwing wordt gegeven waarom de klachten hier een spoedeisend karakter zouden hebben.

53. Op grond van het voorgaande had de klacht niet met een spoedbehandeling in behandeling mogen worden genomen. Het Platform hecht eraan op te merken dat de klagers hier niets aan kunnen doen. Maar uw Commissie dient hier wel de gevolgtrekking aan te verbinden die passend is. In ieder geval dient het meegenomen te worden in de beoordeling van het geheel.
54. Het Platform meent dat zij hierdoor in haar belangen is geschaad. Het Platform moet nu op stel en sprong met haar achterban schakelen om een verweer op te stellen, schuiven in agenda's om snel op een zitting te verschijnen, etc. Daarnaast doet het ook iets in de beeldvorming. Door een zaak als een spoedzaak te behandelen vanwege een niet nader onderbouwd spoedeisend karakter wordt zo'n zaak extra gewicht toegekend. De indruk wordt daarmee gewekt alsof er iets heel ergs is gebeurd en alsof het Platform echt een foute boodschap zou hebben verspreid. Daar is in het geheel geen sprake van.
55. Nu de bestempeling van de zaak tot spoedzaak niet is gemotiveerd, is het gissen naar de achtergrond van deze bestempeling. Dit doet geen goed aan het aanzien van de klachtenbehandeling bij uw Commissie. Het is niet transparant. Voorts is het onnodig. Het Platform ging niet door met een nieuwe boodschap, het was immers beperkt tot de Week van het Leven: een boodschap binnen een beperkte tijdsduur.
56. Om een zaak te bestempelen tot een zaak met een spoedeisend karakter is ook ongebruikelijk voor uw Commissie. In alle uitspraken die gepubliceerd zijn op de website van uw Commissie en waarbij je zoekt op de zoekopdracht "spoedeisend" is er slechts één kwestie waarbij het spoedeisend karakter is bestreden. Laat dat nu een procedure zijn geweest waarbij het Platform in 2019 betrokken was in de Week van het Leven in 2019. Om iedere schijn van partijdigheid te voorkomen had uw Commissie moeten afzien de bestempeling van deze zaak tot spoedzaak, nog afgezien van het gegeven dat het een bevoegdheid van de voorzitter is.
57. Het is voor het Platform een principiële punt dat er wordt vastgesteld dat deze zaken ten onrechte door uw Commissie als spoedzaak zijn behandeld. Dit is van belang voor het Platform zelf omdat het anders een jaarlijks terugkerend punt zou kunnen worden. Maar breder is het van belang voor het aanzien van uw Commissie en de behandeling van alle zaken door uw Commissie. Partijen mogen ervan uitgaan dat er op een deugdelijke wijze en in lijn met het reglement wordt gehandeld en beslist. Daar is nu geen sprake van. En als er in een zaak al sprake zou zijn van een spoedeisend karakter – wat dus sporadisch zal zijn – dan vraagt een dergelijke beslissing een deugdelijke motivering. Partijen betrokken bij een geschil hebben daar recht op en het komt de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van een beslissingscollege zoals uw Commissie ten goede.

V. Afrondende opmerkingen

58. Het Platform meent dat de klager niet-ontvankelijk verklaard dient te worden dan wel dat de klacht afgewezen zal moeten worden. Het Platform heeft te goeder trouw, ter uitvoering van haar doelstellingen en op basis van feitelijk correcte informatie een spotje openbaar gemaakt over abortus. Dat ligt gevoelig, maar het past binnen een pluriforme samenleving zoals we die in Nederland kennen waarin verschillende standpunten, overtuigingen en meningen naast elkaar kunnen bestaan en waarover gedebatteerd kan worden. Dat in de informatie van de boodschap doorklinkt wat de overtuiging van het Platform is, is helder. Daar is ook niets mis mee. Andere ideële organisaties mogen ook een boodschap verspreiden via een spotje en laten ook horen of zien hoe zij over een onderwerp denken, ook al is de luisteraar of kijker het daar niet mee eens. Dit is de kracht van een rechtsstaat, de kracht van uitwisselingen van standpunten.
59. Indien en voor zover er onverhoopt toch reden zou zijn voor (gedeeltelijke) toewijzing van de klacht – hetgeen het Platform dus bestrijdt – dan merkt het Platform nog het volgende op. Het gaat hier om puur ideële reclame. Het Platform heeft geen winstoogmerk en heeft ook met deze spotjes geen commercieel doel. Wanneer van ideële reclame sprake is, passen uw Commissie en het College een terughoudender toezicht toe dan wanneer sprake is van zuiver commerciële reclame (handelsreclame). Het maken van ideële reclame is een toepassing van de uitoefening van het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting, dat in de Grondwet en internationale verdragen is gewaarborgd. Beperkingen daarvan zijn uitsluitend bij wet toegelaten. Indien een ideële uiting in strijd met de NRC wordt geacht, kan het Platform als ‘adverteerder’ slechts vrijblijvend worden geadviseerd zich voortaan van een dergelijke wijze van reclame maken te onthouden.¹³ In deze meer-subsidiaire situatie verzoekt het Platform uw Commissie met klem om op grond van artikel 18 lid 2 slechts over te gaan tot het geven van een vrijblijvend advies vanwege het voorgaande.
60. Het Platform vindt het jammer dat de klager direct een klacht heeft ingediend bij uw Commissie. Het Platform gaat graag het gesprek aan met mensen die een andere overtuiging hebben of die over dit onderwerp in gesprek willen gaan. Op die manier kan er een open uitwisseling van standpunten of gedachten plaatsvinden, met wederzijds respect en zonder dat het wat meer gejuridiseerd wordt in een dergelijke klachtenprocedure.

VI. Conclusie

Conclusie van het Platform is dat haar boodschap niet in strijd in met de NRC en de door klager daartegen gerichte klacht *primair* niet-ontvankelijk verklaard behoort te worden, dan wel *subsidiair* ongegrond verklaard dient te worden. Meer-subsidiar verzoekt het Platform uw Commissie om slechts over te gaan tot het opleggen van een vrijblijvend advies.

Ook verzoekt het Platform uw Commissie uit te spreken dat deze zaak ten onrechte tot spoedzaak is bestempeld en wordt uw Commissie verzocht om deze procedurele fout ook mee te laten wegen in de totale beslissing.

¹³ Het Platform verwijst bijvoorbeeld naar het oordeel in de zaak 2015/00005 van 1 april 2015 waarin uw Commissie in punt 7 oordeelde: “Dit leidt in het onderhavige geval niet tot een aanbeveling, maar tot het (vrijblijvende) advies niet meer op de onderhavige wijze reclame te maken. De uitingen betreffen immers een denkbeeld. In een dergelijke geval weegt de vrijheid van meningsuiting zwaarder dan bij een commerciële uiting.”.

Het Platform stelt het op prijs om bij de behandeling van de klacht gehoord te worden door uw Commissie en een mondelinge toelichting te geven op haar verweer.

Met hartelijke groet,

Diederik van Dijk

Voorzitter Platform Zorg voor Leven